

Svar på tillegg nr. 23 til tildelingsbrev til Utdanningsdirektoratet for 2025 med oppdrag 2025-024 om å utvikle ny skolemiljøundersøkelse, delleveranse 1

Kunnskapsdepartementet har gitt Utdanningsdirektoratet i oppdrag å utvikle en ny skolemiljøundersøkelse som skal erstatte Elevundersøkelsen. Oppdraget bygger på føringene i oppdraget, Meld. St. 34 (2023–2024), NOU 2023: 1, NOU 2023: 27, tidligere arbeid med revisjon av Elevundersøkelsen og kunnskap fra brukerinnsikt og involvering av relevante aktører.

Første delleveranse beskriver anbefalt konsept for den nye undersøkelsen, herunder hvordan skoler og relevante myndighetsnivåer kan få tilgang til informasjon om elevenes skolemiljø, og hvordan informasjon om krenkelser kan innhentes og følges opp.

Den nye undersøkelsen skal inngå som en del av det helhetlige arbeidet med kvalitet i skolen og ses i sammenheng med øvrige verktøy og informasjonskilder som brukes i kvalitetsarbeidet. Våre anbefalinger oversendes Kunnskapsdepartementet 1. september.

Hvordan skal vi måle elevenes trivsel på en ny måte?

Et trygt og godt skolemiljø handler om mer enn fravær av mobbing – det krever langsiktig, systematisk arbeid, god ledelse og et læringsmiljø preget av trygghet og mestring. Når elever er trygge på hverandre og de ansatte, øker trivsel, motivasjon og læring.

I en ny undersøkelse må spørsmål om krenkelser, utrygghet og utenforskap gi relevant informasjon til skolen og utformes med utgangspunkt i barnas beste. Vår kunnskap tilsier at spørsmålene bør være knyttet til konkrete situasjoner elevene kjenner igjen fra skolehverdagen. Målet er at den nye undersøkelsen vil gi et mer realistisk bilde, og samtidig fange opp uheldige mønstre før de utvikler seg til mer alvorlige forhold.

Resultatene fra den nye undersøkelsen vil ikke kunne direkte sammenlignes med dagens mobbetall. Vi vet ikke om omfanget av elever som vil svare at de har opplevd vanskelige situasjoner vil være høyere eller lavere enn de som svarer at de blir mobbet i dagens elevundersøkelse. Det blir derfor viktig å forstå og formidle de nye resultatene i lys av et bredere perspektiv på elevenes opplevelse av et trygt og godt skolemiljø.

Målet med endringen er å bidra til å forebygge, fange opp og dermed redusere omfanget av elever som ikke har det trygt og godt på skolen, samt å opprettholde oppmerksomheten og innsatsen mot mobbing og for trygge og gode skolemiljøer. Ungdatas jevnlige målinger vil også bidra til at vi får sammenlignbar informasjon over tid, på kommunalt, fylkeskommunalt og nasjonalt nivå.

Hva blir annerledes for informasjonen skolene får fra undersøkelsen?

Vi anbefaler at den nye undersøkelsen består av en obligatorisk fellesundersøkelse og flere fleksible undersøkelser som er frivillig å gjennomføre. Målet er at disse undersøkelsene skal gi informasjon som er nyttig for skolene i arbeidet med skolemiljøet.

Elevenes svar på undersøkelsen skal først og fremst brukes i det daglige arbeidet på skolen. Det er derfor nødvendig med en omfattende involvering av elever, lærere, skoleledere og

Postadresse:

Schweigaardsgate 15b,
0191 Oslo

Telefon:

+47 23 30 12 00

Org.nr.:

NO 970 018 131

E-post:

post@udir.no

Internett:

www.udir.no

deres organisasjoner i det videre arbeidet, men også skoleeiere og andre sentrale aktører i sektoren må være med.

Vi vil utvikle nye former for rapportering og resultatvisning som er bedre tilpasset skolenes behov og understøtter dette formålet. Det innebærer blant annet en tettere kobling mellom resultater og handlingsrettet informasjon, samt mer deskriptive resultater som reduserer behovet for skjerming. Resultatene skal likevel utformes slik at det ikke vil bli mulig å identifisere enkeltelevers svar.

Vi vil utvikle en undersøkelse som i større grad støtter opp under skolens eget utviklingsarbeid, som gir informasjon som kan brukes til forebygging, refleksjon omkring og oppfølging av elevenes trivsel, og ikke blir et verktøy for kontroll eller rangering.

Hva blir annerledes for informasjonen andre aktører får fra undersøkelsen?

Den obligatoriske fellesundersøkelsen skal også gi informasjon til andre aktører enn skolene. Resultatene vil bli basert på færre spørsmål til elevene enn dagens elevundersøkelse. Målet er at den nye undersøkelsen likevel skal gi et mer valid grunnlag for arbeidet med kvalitetsutvikling i alle nivåer av skolesystemet, selv om undersøkelsen blir kortere.

Vi må utrede nærmere hvilke tema og spørsmål som skal inngå i den nye fellesundersøkelsen. Da vil vi også ta i betraktning hvilke temaer som dekkes godt i andre undersøkelser, som Ungdata. For at de nye spørsmålene skal være mer treffsikre og forståelige for elevene, må de utvikles i tett dialog med barn og unge. Også andre aktører må involveres for å sikre at informasjonen blir relevant som kunnskapsgrunnlag for de ulike nivåene.

Selv tema som videreføres fra dagens elevundersøkelse til den nye fellesundersøkelsen kan få en annen innretning. Det betyr at resultatene fra den nye undersøkelsen ikke nødvendigvis blir direkte sammenlignbare med tidligere resultater.

Veien videre

I det videre arbeidet vil vi utrede hva som skal være innholdet i undersøkelsen, hvordan den henger sammen med det helhetlige arbeidet med kvalitetsutvikling, hvordan vi skal utvikle mer kvalitative resultatvisninger, hva som er skolenes behov for støtteressurser og hva som vil kreves av utvikling og videreutvikling.

Den nye undersøkelsen blir en sentral brikke i det helhetlige arbeidet med skolemiljø og med kvalitetsutvikling i skolen. Vi vil likevel la oppdragets primærformål ramme inn det videre arbeidet for å avgrense hvilken rolle undersøkelsen skal fylle.

Vi ser fram til videre dialog med Kunnskapsdepartementet om hvordan arbeidet kan videreføres, og ønsker å avklare en framdriftsplan som ivaretar både ambisjonen om utvikling og behovet for bred involvering av organisasjonene og praksisfeltet.

Med vennlig hilsen

Sissel Skillinghaug
divisjonsdirektør

Monica Helene Sydgård
divisjonsdirektør